

24.11.2025

Asia: U 53/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission asetusehdotuksesta: Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen.. (U 53/2025 vp)

Eduskunta

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta, ti 25.11

**Asiantuntijalausunnon esittäjä:** Olli Niskanen

## **Luken asiantuntijalausunto**

### **1 Johdanto**

Komissio julkaisi 16.7.2025 ehdotuksen EU:n monivuotiseksi rahoituskehikseksi 2028–2034, jonka tavoitteena on lisätä joustavuutta, yksinkertaistaa tukijärjestelmiä ja vastata paremmin alueellisiin tarpeisiin. Uudistuksessa siirrytään yhden kansallisen kumppanuussuunnitelman malliin, johon integroidaan aiemmat maatalous-, maaseutu- sekä meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastot. Tällä U-kirjeellä jatketaan teeman käsittelyä yhdessä siihen linkittyvien mm. seurantaa ja tuloksellisuutta käsittelevien asetusluonnosten kanssa.

### **2 Lausunto**

On mahdollista ja toivottavaa, että eri rahastoista laadittava yksi kansallinen suunnitelma voi edistää synergiaetujen saavuttamista eri politiikkatoimien kesken. Pyrkimys politiikkakoherenssiin ja yksinkertaistamiseen on oikea, mutta samaan aikaan sen käytännön haasteena on kuitenkin monialaisuus, jonka tasapuolinen huomiointi samoissa raameissa on haastavaa. Sektoreiden kokonaisuudet ovat laajoja, tästä esimerkkinä on jo nykyisellä kaudella oleva kansallinen CAP-suunnitelma, jonka pituus on 1270 sivua. Kokonaisuuden laajentuminen edellyttää koordinaattoreilta laajaa sektorit kattavaa yleisosaamista. Tästä huolimatta sektorit yhdistävässä toimeenpanossa on tavoiteltava tasapuolisuutta ja läpinäkyvyyttä läpi sektorien sekä Euroopan, että kansallisella tasolla. Aloitteiden yhteiseen koordinaatioon on varattava riittävästi osaavia henkilöresursseja, sillä nykyinen politiikkaosaaminen on tyypillisesti sektorikohtaista.

Maataloussubstanssin osalta ehdotuksen 35-45 artiklassa säädettäisiin yhteiseen maatalouspolitiikan raameista, etenkin käytettävissä olevista tukityypeistä. Näihin tukityyppeihin kohdistuisi vähintään 262,8 mrd. euroa rahoitusta. Maatalouteen voidaan kuitenkin kohdistaa rahaston varoja tätä enemmän, mikäli kansallisissa suunnitelmissa niin päätetään. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan osuus EU:n vuosien 2021–2027 budjetista on 386,6 miljardia euroa. Vaikka luku ei ole suoraan vertailukelpoinen, on Suomen ensiarvion mukaan esitetty kanta nk. korvamerkityn rahoituksen määrästä perusteltu huoli. Toisaalta vastaava huoli voidaan esittää muidenkin rahoitettavien sektoreiden osalta. Suomen EU:lta saamista jäsenmaksun vastineista maatalous muodostaa nykyisin lähes puolet, joten menestymisellä maatalous- ja aluekehittämisrahoituksessa on suora yhteys Suomen nettomaksuasemaan.

Suomessa tukien merkitys maatalouden tulonmuodostuksessa on selvästi suurempi kuin EU-maissa keskimäärin, sillä tuotantokustannuksemme ovat luonnonolosuhteiden vuoksi markkinahintoja korkeammat. Maataloustuen avulla

24.11.2025

on pystytty EU-aikana turvaamaan suomalaisen maatalouden kilpailuedellytykset maan eri osissa ja tuotantosuunnissa. Vuonna 2024 vuosittaisten viljelijätukien kokonaismäärä oli Suomessa runsaat 1,7 miljardia euroa, mikä vastasi 28 % maatalouden kokonaistuotosta. Viljelijätuen kokonaismäärästä EU:n maksaman tuen osuus oli 750 milj. euroa eli 44 %. Kansallinen osuus oli puolestaan 970 milj. euroa.

Maatalouden osalta ehdotuksen ytimessä on aleneva pinta-alaperusteinen tulotuki (Degressive Area-Based Income Support, DABIS). Komissio toivoo, että pienempi korvamerkitty rahasumma riittää, jos suurille tiloille kohdistuva summa olisi nykyistä pienempi. Luonnonvarakeskus muistuttaa, että Suomessa tukien kohdistuminen on ollut EU-vertailua tasaisempaa. Eniten suoria tukia saavien 20 % maatilojen osuus suorista tuista Suomessa (62 %) on EU-keskiarvoa (79 %) vähäisempää. Lisäksi muiden tukivälineiden kuin suorien tukien merkitys on vertailumaita korkeampi. Tästä syystä suorien tukien degressiolla ei välttämättä saavuteta komission toivomaa jakauman muutosta vastaavasti kuin muissa maissa. Toisaalta luonnos ei vaikuta sulkevan pois nykyisen ohjelmarakenteen mukaisia tukijärjestelmiä.

Hannu Laitinen

Hallintojohtaja

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 24.11.2025 klo 13:41:28.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:

Olli Niskanen

Olli Niskanen, Jyrki Niemi

Liitteet:

Tiedoksi: